

Kazdová, Eliška

[**Sborník AN SSSR - Institut archeologii: kratkije soobščeniija**]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1980, vol. 29, iss. E25, pp. 305-306

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/108926>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

hroby, nalezené nehluboko v kulturní vrstvě. Sídlištní i pohřební poměry lidu s KK v Šarovecích III veelku odpovídají poměrům tohoto lidu na Slovensku obecně.

Pomineme-li některé jednotlivosti získala poloha Makóczadomb na významu opět teprve v mladé a pozdní době bronzové. Z této epochy pochází nejméně 7 kulturních jam s bohatým keramickým obsahem. V něm se projevuje kontakt středodunajských popelnicových polí s kulturou slezskou, jmenovitě kultury velaticko-podolské s památkami slezského stupně lužických popelnicových polí. Jemnějšího datování materiál není schopen.

Také v pozdní době laténské nesla lokalita osídlení, byť menšího rozsahu. Tím sídlištní význam návrší Makóczadomb v pravěku končí, neboť v době stěhování národů tu vzniklo pouze pohřebiště jezdecko-nomádské skupiny konce 4. a 5. stol. př. n. l.: bylo tu odkryto 16 hrobů s výbavou a další hroby bez milodarů (celkem nejméně 21 hrobů), aniž tu byly zjištěny stopy osídlení, což je pro tuto dobu příznačné. Hroby byly většinou vyloupeny, jinak však nesly typické znaky hunského období stěhování národů (déformace lebek, pohřby jezdce s koněm, charakteristická keramika a další kovové, kostěné, skleněné aj. milodary). Analýze vedoucích typů materiální kultury této doby věnuje autor se zaslouženou znalostí značně velký prostor. Protože pak jde o první kompletně prozkoumané pohřebiště z doby hunské okupace (v polovině 5. stol. tvořilo dolní Pohroní pravděpodobně součást hunské „říše“) a protože nálezy z hrobů jsou významné a archeologicky přitažlivé, činí tak právem.

Lokalita Šarovec III byla posléze využita někdy ve středověku (8 obilnic) a v novověku, kdy snad sloužila jako popravistiště (3 kostry — zbytky těl pohozných do jámy a 4 kúlové jamky v nejbližším okolí — snad doklad konstrukce šibenice).

Největší význam monografie B. Novotného „Šarovec“ spatřujeme ve zpřístupnění významného pramenného materiálu ze staršího odborně vedeného výzkumu široké veřejnosti. Při tom nelze pominout analytickou hodnotu knihy a autorovu schopnost začlenit nové poznatky do širokého toku pravěkého vývoje, což povyšuje archeologickou publikaci na úroveň práce vpravdě historické. Dokonalá orientace v mnohobstranné problematice pravěku a rané doby dějinné je v tomto případě samozřejmá a znalost odborné literatury pochopitelná, zvláště jde-li o badatele tak zasloužilého, jakým profesor B. Novotný nepochybně je. Lze jen litovat slabší polygrafické úrovně knihy.

Vladimír Podborský

Sbornik AN SSSR - Institut archeologii: Kratkije soobščeniija, vyp. 152. (Voprosy teoriji i metodologii archeologičeskoj nauki.) Moskva, Nauka, 1978. 112 stran.

V souvislosti s nepřetržitým přílivem nových archeologických pramenů je třeba neustále zdokonalovat metodiku jejich studia a zpracování, zvláště ve spojitosti s náročnými úkoly jejich historicko-sociologické a historicko-kulturní interpretace. Proto v posledních 5—7 letech neustále narůstá počet studií, zaměřených na obsah, strukturu a postupy vypracování obecné archeologické teorie, vyjasnění základních archeologických pojmů jako např. „archeologická kultura“, „typ“, „kulturní vrstva“ aj., otázky obecné archeologické terminologie a pojmosloví, formalizace archeologických studií a zpracování výsledků aplikací současných přírodovědných, technických a matematických metod.

Předložený sborník je věnován převážně některým aktuálním, avšak dosud ještě málo prozkoumaným problémům z teorie a metodiky archeologie. Jeho obsah je rozdělen do tří částí — teoretické, metodické a informační.

Teoretickou část tvoří celkem sedm prací. Úvodní studie akademika B. A. Rybakova (Istorizm archeologii) se zabývá z hlediska marxisticko-leninské filozofie teoretickými a metodologickými aspekty problému obsahu a definice pojmu „archeologie“. Následující stať Ju. N. Zacharuka (Spornyje voprosy objekta i predmeta archeologii) bezprostředně na tuto problematiku navazuje. A. N. Rogáčev definuje předmět a metodiku prehistorické archeologie a Ju. N. Zacharuk svou stať „Archeologija ili pervobytnaja archeologija“ uvádí vlastně kritický koreferát k jeho názorům. Moderním systémovým přístupem, který lze úspěšně aplikovat na konkrétní archeologický materiál, se zabývají stať V. M. Massona (Sistemnyj podchod i issledovanije paleoekonomičeskich struktur) a S. A. Semenova (Sistemnyj podchod i „analitičeskaja archeologija“ D. Klarka). Článek V. M. Massona a V. S. Bočkareva (K charakteristike teoretičeskich

rozpracotek zarubežnoj archeologii) kriticky hodnotí západní archeology, kteří jsou ve značné míře poplatní zvláště neopozitivistickým vlivům (D. L. Clarke, C. Renfrew aj.).

V metodickém oddíle jsou citištěny statě, jež se dotýkají jak obecných, tak i speciálních problémů metodických studií v archeologii. Stat V. I. Kameneckého (K proverke gipotez o chronologičeskich rozličijach) se dotýká problémů „vrstvy“ a statistických metod, používaných pro vyhodnocení v nich se nacházejících artefaktů. Článek G. F. Korobkova (Eksperimentalnyj analiz i jevo mesto v teorii archeologii) se zabývá archeologickými experimenty, které mají ověřit funkci a účel artefaktů pomocí vhodné navržených pokusů, jež musí ovšem proběhnout v podmínkách maximálně se bližších minulosti (např. trasologie u štípané industrie aj.) Formuluje tyto úkoly pro experimentální archeologii: 1. studium techniky výroby nářadí a zbraní daného období, 2. studium pracovních nástrojů pro vyjasnění jejich funkce, efektivity a produkce, 3. studium funkce a produktivity skupiny nástrojů spojených s určitou částí techniky nebo výroby, 4. komplexní zhodnocení celého technicko-hospodářského systému daného období. M. D. Chlobystin ve svém příspěvku z hlediska sociálního a ideologického interpretuje formy pohřbů v mezolitu a neolitu. Dvě práce jsou věnovány úspěchům geofyzikální prospekce v archeologii. V první V. V. Glazanov (Opyt vyjavlenija detal'novo plana postrojky metodom elektrorazvedki) dokazuje vhodnost aplikace metody symetrického profilování a metody středního gradientu pro získání podrobného plánu zástavby antického osídlení. Ve druhé práci V. V. Glazanov a K. M. Plotkin (Archeologičeskogeofizičeskoe izučenije gorodišča Kamno) publikují výsledky magnetometrických měření (v síti $1 \times 1 \text{ m}^2$), které byly ve velmi dobré shodě s archeologickými zjištěními.

Třetí oddíl sborníku (Chronika) informuje o práci metodologických seminářů Institutu archeologie a jeho leningradské odbočky, o pracích přednesených na symposiích a konferencích, věnovaných metodologickým problémům sovětské archeologie.

Recenzovaný sborník v plné míře plní svoje poslání: informovat širokou archeologickou veřejnost, přinášet podklady pro další prohlubování výše uvedené problematiky, kriticky hodnotit současné teoretické koncepce zahraniční archeologie.

Eliška Kazdová

Peter Warren, The Aegean Civilizations, The Making of the Past, Elsevier International Projects Ltd., Oxford 1975. Stran 152.

Vynikající britský krétolog P. Warren napsal pro edici *The Making of the Past* originální práci o egejských civilizacích. Šest kapitol knihy, v nichž je vyložena egejská prehistorie až po konec bronzové období, je proloženo čtyřmi kratšími monografickými medailony, pojícími se ke čtyřem významným lokalitám egejské doby bronzové. Tyto vložky nesou název *visual story* „vyprávění pro oči“ a jde vlastně o soubor ilustrací s krátkým doprovodným textem, což dohromady vytváří pozoruhodně živý ilustrativní výklad o lokalitě. První z těchto obrazových vložek je věnována mykénským hrobovým stavbám a nálezům v nich, druhá východokrétské lokalitě Myrtos, v níž P. Warren odkryl za svých archeologických výzkumů v letech 1967–8 rozsáhlý stavební komplex z rané doby bronzové se stovkou místností a s bohatými nálezy hmotné kultury; třetí vložka obsahuje obrazový seriál o knósské paláci a čtvrtá potom nejnovější obrazové informace o Marinatosových vykopávkách v Akrotiri na Thěře. Tradičnější obrazový materiál — vždy však v podobě zcela originálních záběrů — se tu tedy střídá s materiálem objeveným v době zcela nedávné, nadto v případě Myrtu vzešlým přímo z vlastních autorových výkopů.

Tyto vložky zabírají kolem 30 stran knihy, a připočítáme-li k tomu, že i text šesti základních výkladových kapitol je doprovázen častými ilustracemi, zůstává vlastní text publikace omezen sotva na polovinu celé knihy. Hutnost jejího obsahu je však přitom překvapující. P. Warren pokračuje v chvályhodné tradici moderních anglických archeologických publikací, v nichž se nešetří ilustracemi a technickými přehledy, přičemž text je prost nic neříkajícího balastu a soustřeďuje se na hlavní fakta. Ta jsou podána nejen velmi čtivě, ale zároveň i podnětně v tom, že autor věnuje mnoho pozornosti nejrůznějším problémovým uzlům v egejské prehistorii. Vychází přitom